

Aflevering 12: partij 30, huldiging, banket

Partij 30: wereldkampioen!

15 december 1935

Bellevue te Amsterdam

De oude contouren van theater Bellevue zijn in 2020 nog enigszins zichtbaar, maar inmiddels is Bellevue opgegaan in het Nieuwe De La Mar.

Euwe-Aljechin ½-½, 40 zetten

Ruim 2.000 toeschouwers zijn bij de laatste matchpartij in Bellevue aanwezig. In veel zalen door heel Nederland wordt de partij gevolgd. De zetten worden per telefoon doorgegeven en op demonstratieborden uitgevoerd. Aljechin verschijnt in rokkostuum want hoe dan ook volgt er vanavond een plechtigheid. Partijen met versneld tempo als tiebreak zijn er in geen geval. Euwe heeft genoeg aan remise terwijl Aljechin bij winst de titel behoudt. Euwe speelt een prima partij en komt na een ernstige fout van Aljechin op de 26e zet twee pionnen voor. Hij biedt remise aan maar Aljechin heeft daar niets aan en is gedwongen het aanbod af te slaan. In het eerder genoemde toernooiboek van Sijthoff uit 1936 beschrijft comitélid G. van Dam hoe in een gierende sneeuwstorm honderden mensen op de avond van 15 december staan te wachten op de afloop, op het moment dat Euwe wereldkampioen zou worden, al is het maar om hem een ogenblik toe te kunnen juichen. Voor Van Dam is dit de sterkste en meest ontroerende indruk van de twee jaar van voorbereiding tot het slot. Tweeduizend mensen in Bellevue, bijna net zo veel in het gebouw van de AMVJ en op de Voorburgwal, honderden in de Marnixstraat en op de Leidsekade.

Tijdens de laatste partij, die de beslissing brengt

Op 15 december 1935 stond er de hele avond op de Marnixstraat een grote menigte voor Bellevue. Kleumend van de kou, wachtend op de afloop van de 30^e en laatste partij.

Drommen mensen voor het Carlton Hotel, Bellevue en in de Joh. Verhulststraat. Als het op afbreken aankomt staat Euwe glad gewonnen, dat is al een zet of tien zo. Aljechin vraagt dan, niet lang nadat hij het remiseaanbod van Euwe had afgeslagen: "Moeten we afbreken of kan ik u nu al feliciteren?"

Euwe heeft remise geaccepteerd en is wereldkampioen!

Een ovatie in Bellevue is het gevolg, het publiek verbrak de touwen rond het toneel, en een enorme vreugde in Nederland. Er wordt gejuicht, geschreeuwd, gehuild en met glazen en ander vaatwerk gesmeten, staat bij het interview van Max Pam met Euwe in 'De zuiverste liefde is die tussen een man en zijn paard'. Lodewijk Prins schrijft: "Tot nu toe hadden wij gedacht dat alleen voetballen de mensen zo buiten zichzelf kan brengen." Aljechin is verslagen, leunt met tranen in zijn ogen op de leuning van zijn stoel op een van de meest tragische ogenblikken in zijn leven en zegt zacht maar duidelijk: "Es lebe Schachweltmeister Euwe, es lebe Schachliebend Holland", wat grote indruk maakt en hem nieuwe populariteit bezorgt. Levenbach verkondigt de uitslag officieel en kort daarna zegt Euwe, bekomen van de emoties, dat hij verrast is door het snelle einde en had verwacht dat de partij de volgende dag nog wel twee of drie uur had kunnen duren. Hij ziet uit naar rust na deze drie enerverende maanden. Typerend: "Een hoofdzaak vind ik het zeker, dat het schaakspel supporters gewonnen heeft. En overigens kan ik u natuurlijk zeggen, dat ik heel blij ben dat ik het wereldkampioenschap behaald heb." Als laatste spreekt FIDE-voorzitter Rueb. Spontaan klinkt uit de zaal het Wilhelmus, en even later ook de Marseillaise voor Aljechin. Tartakower besluit zijn verslaggeving met de woorden: "Weet u dat dr. Euwe de match slechts daarom gewonnen heeft omdat hij met even grote gemoedsrust ook een eventueel verlies geaccepteerd zou hebben!" Dat lijkt wat overdreven.

Eindstand Aljechin-Euwe 14½-15½

Van Harten (links) maant de zaal tot stilte, zodat wereldkampioen Max Euwe het publiek kan toespreken.

Banket en feest

Na de huldiging in Bellevue vertrekt het gezelschap naar een banket met een intieme huldiging in het Carlton Hotel, onder ovationele toejuichingen onderweg door mensen die het nieuws op de radio hebben gehoord. Daarbij waren aanwezig de leden van het N.C.W.S. -het Euwe-Aljechin comité-, schaakautoriteiten en vrienden. Aljechin verscheen met zijn vrouw eveneens in 'den kring'. Max Euwe ledigde een glas whiskey op de gezondheid van de onttroonde wereldkampioen, waarbij Aljechin opmerkte dat Euwe daar wel eens eerder mee had kunnen beginnen. Aljechin zei tegen Euwe, dat hij er prijs op stelde nog eens nadrukkelijk te verzekeren, dat hij meende wat hij in Bellevue tegen het publiek had gezegd. "Geloof mij, Herr Doktor, nu ik geen wereldkampioen meer kan zijn, gun ik het u speciaal van ganser harte. Dat is mijn eerlijke mening." En beide mannen drukten elkander weer krachtig de hand, waarop Aljechin gecomplimenteerd werd met zijn zeer sportieve houding.

Overall is het feest, bij Euwes huis in de Joh. Verhulststraat en in het land. Euwe verontschuldigt zich nog bij zijn burens voor de overlast doordat hij de laatste tijd zo vaak laat is thuisgekomen.

Tien jaar geleden besteedde het Max Euwe Centrum in Nieuwsbrief 75 uitgebreid aandacht aan de match van toen 75 jaar geleden. In die Nieuwsbrief staat een mooi sfeerverhaal dat Salo Landau schreef op 16 december 1935 en de dag daarop werd gepubliceerd in de Maasbode. Hieruit een aantal passages:

“De werkkamer staat vol bloemen. Op den lessenaar rijst, tusschen papieren en potlooden, een kleine heuvel van brieven en telegrammen op. In de huiskamer, eveneens in een bloemenhof herschapen, zit de familie aan de lunch; schaakmeester Flohr en zijn echtgenoot zitten mede aan. De laatste ronde van den gigantischen strijd tusschen de twee hersengymnasten en de onverwachte, hoogelijk gewaardeerde, sportieve geste, waarmede gisteravond dr. Aljechin een einde aan de schier ondraaglijke spanning maakte, vormen het onderwerp van het gesprek. Nu en dan klinkt een heldere kinderlach. Wanneer hoorden uw kinderen het groote nieuws?, vraagt de bezoeker. Dr. Euwe, wiens stoel aan den disch nog steeds leeg is, lacht geamuseerd. M’n oudste dochtertje was de eerste, die het nieuws vernam, zegt hij. Nauwelijks was ze vanmorgen wakker en zag ze me of daar kwam de vraag: en vader, hebt u gewonnen?

Dr. Euwe treedt in den erker en wijst naar buiten. Hebt u dat gezien?, zegt hij lachend. Alles ter eere van mij! Wij hadden het reeds opgemerkt, toen we in een sneeuwjacht aanbelden: vlaggen, die op verscheidene plaatsen in de straat zijn uitgestoken en, aan den overkant van de woning van den grooten man, een balkon, waarlangs een groot dundoek - rood, wit en blauw -is gedrapeerd.”

Als een golf slaat het nieuws van het wereldkampioenschap over Nederland heen. De kranten brengen kolommen vol; weekbladen publiceren pagina's vol foto's. Euwe ontvangt allerlei geschenken, bioscopen laten in het journaal de laatste partij zien en dichters schrijven mooie regels.

Max Euwe, wereldkampioen 1935-1937.

BESLISSENDE PARTIJ

Reeds spoedig teekende
zich winst voor
Euwe af.

ALJECHIN BOOD REMISE AAN

Het verloop van de gisteren in Bellevue gespeelde dertigste en laatste partij was als volgt:

Wit: dr. Euwe. Zwart: dr. Aljechin.

1. d2—d4,	d7—d5
2. e2—e4	d5×c4

Een groote verrassing. Veeleer had men Hollandsch verwacht; een variant, die meer complicaties kan geven dan het aangenomen dame-gambiet. Aljechin moest tegen iederen prijs op winst spelen. Het was dus niet tactisch, zoo een onschuldige opening als het aangenomen dame-gambiet te kiezen.

3. Pg1—f3	Pb8—d7

Gebruikelijk is 3. Pf6. De tekstzet heeft ten doel 4. Pb6 te spelen, daarom volgt

4. Dd1—a4	c7—c6
5. Da4×c4	Pg8—f6
6. g2—g3	g7—g6
7. Pb1—c3	Lf8—g7
8. Lf1—g2	0—0
9. 0—0	Dd8—a5

Een origineele manoeuvre. Aljechin heeft de bedoeling de dame naar h5 te brengen.

10. e2—e4	Da5—h5
11. Dc4—d3	

In aanmerking kwam ook 11. Dc2 of 11. Lf4. Euwe heeft evenwel de manoeuvre 12. Pc3—e2—f4 op het oog, om de dame te verdrijven.

11.	Pd7—b6
12. Pc3—e2!	Tf8—d8
13. a2—a4	

Opnieuw een uitstekende zet. Nu dreigt ook a4—a5. De zwarte dame dreigt thans genomen te worden. Euwe heeft opnieuw de opening schitterend behandeld.

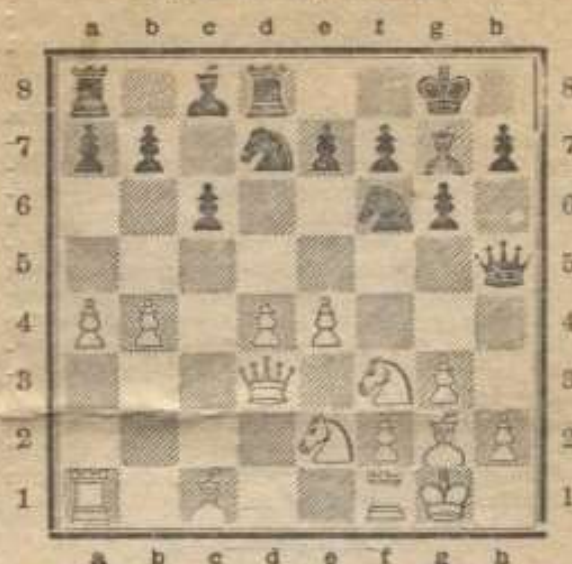
13.	Pb6—d7

Een zet om wat ruimte te maken voor de dame. Na 14. Pf4 Da5; 15. Ld2 kan de dame naar c7 terugkeeren.

14. b2—b4!	

Stelling na 14. b2—b4:

Zwart dr. A. Aljechin.

Wit dr. M. Euwe.

Neemt de zwarte dame het laatste „vluchtveld“ a5 weg.

14.	g6—g5

Uiterste noodzaak. Er bestaat geen mogelijkheid om de geweldige dreiging 15. Pf4 te pareeren.

15. Pf3×g5	Pd7—e5
16. Dd3—c2	

Zeer goed was ook 16. Db3!

16.	Pe5—g6
17. h2—h3	

Een nieuwe moordaanval op de zwarte dame, die voortdurend door Euwe wordt achtervolgd. Er dreigt 13. Lf3 met beslissing.

17.	h7—h6

De eenige verhindering van de genoemde dreiging.

18. Lg2—f3	Pf6—g4
19. h3×g4	Lc8×g4
20. Lf3×g4	Dh5×g4
21. Pg5×f7	

Het paard had geen uitweg.

21.	Kg8×f7
22. Dc2—c4†	e7—e6
23. f2—f3	Dg4—h5
24. Lc1—e3	Td8—g8
25. Tf1—f2	Lg7—f6

Er dreigt 26. Th2, D×f3; 27. Tf2, 28. Ta1—f1 Pg5—h4

Dezen zet heeft Aljechin over het hoofd gezien. Er was toch niets anders te doen.

27. Dc4×e6†	Kf7×e6
28. Pe2—f4†	Ke6—f7
29. Pf4×h5	Lf6—e7
30. Kg1—h2	Pb4—g6

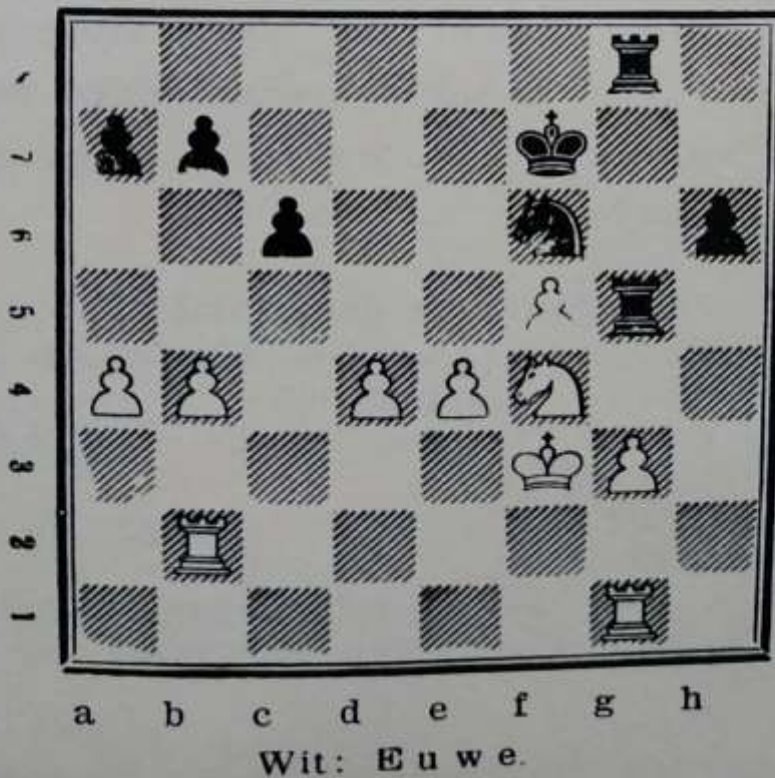
Eere-remise.

H a b e m u s P a p a n (Wij hebben een
nieuwen wereldkampioen): jong en krach-
tig. Hij is correct en eerezuchtig. En een
voornaam ding: hij is objectief.

Alvorens afscheid van mijn lezers te nemen, die mij langs duizenden combinaties en varianten gevolgd hebben, herhaal ik de woorden, waarmee ik mijn voordracht voor de radio na de tiende partij besloot: Sportlievend Nederland heeft het ten volle verdiend een landsman als schaakwereldkampioen te bezitten.

Slotstelling na 40. Tfl—g1.

Zwart: A l j e c h i n.

In deze stelling werd in eerste instantie nog afgebroken. Aljechin stond twee pionnen achter en begreep dat voortzetten van de partij geen enkele zin had en bood remise aan. Hoewel Euwe totaal gewonnen stond, accepteerde hij het aanbod en was wereldkampioen! Nederland explodeerde!

Epiloog

Vooraf geven weinigen Euwe een kans, logisch want de wereldkampioen wordt onverslaanbaar geacht, ook door Aljechin zelf! Ook Euwe is niet erg optimistisch. In 'The World Champions I Knew' schrijft Genna Sosonko over een diner in de Sovjet-Unie, een jaar vóór de match, waar Euwe desgevraagd zegt dat hij zijn kansen niet erg hoog inschat. Op de vraag van Krylenko wat dan de reden is van de uitdaging zegt Euwe dat het een grote eer voor hem is om een match om het wereldkampioenschap te spelen, en dat daarnaast het kleine Nederland heel graag een nationale held zou willen hebben.

Daags na het veroveren van de wereldtitel: de wereldkampioen met dochter Sophia (Fietie) en de krans.

Het is een lange match van dertig partijen. Na zeven partijen staat Euwe met 5-2 achter en twee partijen later met 6-3. Maar dan zijn er altijd nog 21 partijen te gaan, dus helemaal wanhopig hoeft de uitdager dan nog niet te zijn. Euwe werkt de achterstand in de volgende vijf partijen volledig weg, zodat het halverwege de match gelijk staat: $7\frac{1}{2}$ - $7\frac{1}{2}$. Het lijkt erop dat Aljechin overmoedig is geworden en Euwe daarvan uitstekend heeft geprofiteerd. Toch weet ook Aljechin zijn rug weer te redden en hij loopt weer twee punten uit, die Euwe opnieuw weet weg te werken door twee achtereenvolgende overwinningen in de 20e en 21e partij. Wéér gelijk. Vervolgens staat het na drie remises 12-12, met nog slechts zes partijen te gaan. De spanning is enorm en de publieke belangstelling neemt ongekende vormen aan. Aljechin weet Euwe in de 25e partij niet te verontrusten met pionoffers en Euwe komt voor de allereerste keer in de match op voorsprong. De volgende partij is in de wereld beroemd geworden als 'de parel van Zandvoort', het is de meest indrukwekkende overwinning van Euwe die nu op weg lijkt naar de wereldtitel. Dat gaat inderdaad lukken, al verliest hij de volgende partij, maar met twee remises behoudt hij zijn voorsprong met nog één partij te gaan. Hoe die afliep is bekend. In een gewonnen stelling voor Euwe krijgt Aljechin nog een 'ere-remise', zodat Euwe als vijfde wereldkampioen kan worden gehuldigd.

Op 19 december 1935 is het slotbanket in het Carltonhotel, waar met het Wilhelmus zingt voor Euwe.

Euwes overwinning komt voor de schaakwereld als een enorme verrassing. Een geweldenaar, die zo veel overtuigende overwinningen had behaald en door iedereen als sterkste speler ter wereld wordt beschouwd, blijkt toch niet onverslaanbaar. Euwe bewijst het.

Euwes wereldtitel maakt het schaken in Nederland ongekend populair. Het aantal leden van de Schaakbond stijgt in enkele jaren van 3.000 naar 12.000. In januari 1936 gaat Euwe weer lesgeven op het meisjeslyceum aan de Reijnier Vinkeleskade; de gemeente staat hem toe 'pas' na de kerstvakantie terug te keren als leraar. Het is bijna onvoorstelbaar hoe karig Euwe financieel wordt beloond, of beter gezegd: niet. "Ik werd als wereldkampioen bejubeld, maar ik had geen dubbeltje om met de tram te gaan," zegt hij later. De drie enerverende maanden hebben hem natuurlijk wel een aantal Groninger koeken en dergelijke opgeleverd, maar verder alleen maar geld gekost. Zelf moppert hij daar niet over.

Euwe wordt bij terugkeer op school in 1936 bejubeld door de meisjes van zijn lyceum.

Euwe wereldkampioen

Laatste partij na veertig Grote geestdrift zetten remise geëindigd in het land

Amsterdam, — Zondag.

*Sportief gebaar van
dr. Aljechin*

Het enthousiasme, dat losbrak toen, na een avond van de hoogste spanning, bij de 40e zet van deze laatste en beslissende partij dr. Aljechin dr. Euwe remise aanbod — dat, aanvaard door onzen landgenoot, diens bezit van de wereldtitel tot een feit maakte — het enthousiasme, dat op dit ogenblik losbrak, is nauwelijks te beschrijven.

Dr. Euwe wereldkampioen!

Heel het complex Bellevue-zalen, waar vijftienhonderd toeschouwers bijeen waren, was één juichende en dansende mensenzee. En aan het gejuich kwam geen einde ...

Hulde aan den nieuwen wereldkampioen, onzen landgenoot, onzen schak-redacteur dr. Max Euwe!

Hulde ook aan den verslagen wereldkampioen, dr. Aljechin, die de grote sportiviteit had om op een ogenblik, waarop wel is waar de partij geen enkele winstkans meer voor hem had, doch hij toch nog kon doorspelen, remise aan te bieden, welke voor hem het afstand doen van zijn titel betekende. Hij had toch ook na de 40e zet de partij kunnen afbreken, daarna weg gaan, ieder in spanning laten ... en morgen dezelfde beslissing nemen.

Dan had hij het bittere moment, waarop hij temidden van zovelen zijn troon moest overgeven, kunnen ontgaan. Hij deed dit niet, en dat was een grote geste, een wereldkampioen waardig!

Zenuwachtig, ietwat verbijsterd door het toch nog onverwachte van zijn succes, stond dr. Euwe op het podium, waar aanstonds felle lichtbundels der schijnwerpers zich op hem wierpen, en zijn gelaats-expressies, die met de seconde wisselden, nog sterker accentueerden. Het was alsof hij niet wist of hij lachen of wenen moest, of hij gelukkig mocht zijn met dit zo glorieus behaalde resultaat of dat hij zich schamen zou zijn tegenstander van zijn titel te hebben beroofd.

Zijn tegenstander, die, nerveus lachend, trillend door de emoties van het ogenblik, stil teruggeweken was naar de achtergrond en zich daar, fluisterend, onderhield met zijn echtgenote.

Daar klonk plotseling een spontaan „Wilhelmus“ op, dat staande en met grote ontroering door een ieder meegezongen werd.

— Nu de „Marseillaise“, riep een stem. Het Franse volk lied, ter ere van dr. Aljechin, volgde.

Bloemen, kransen, cadeaux, alle oorlopers van een latere en meer officiële huldiging werden aangedragen. De eerste speeches, alle kort en krachtig, werden gehouden.

NAAR DE A.M.V.J.!

En daarna naar de bijeenkomst in het gebouw der A.M.V.J., waar bijkans duizend onzer lezers de gehele avond de partij hadden gevolgd, met de analyse van Salo Flohr en waar dr. Euwe en met hem de heren van het Euwe-Aljechin-comité en zijn secondant Maroczy, een kleine, doch door zijn eenvoud en geestdrift ontroerende huldiging te ondergaan.

Voor de ingewijden in het schaakspel stond reeds vroeg in de avond vast, dat onze landgenoot zo geen winst, dan toch zeker remise zou weten te bereiken. Een nieuwe variant op het aangename dame-gambiet, waarmee de wereld-

Heilige logica zegevierde.

EEN nieuwe wereldkampioen betreedt het rijk van de schaakgodin Caïssa. U meent zijn naam te kennen: dr. Euwe, en toch vergist U zich, want zijn eigenlijke naam luidt: De Schaaklogicus.

Inderdaad bezitten wij thans na den schaakphilosoof Steinitz, na den energiemensch Lasker, na den schaakvirtuoos Capablanca, en na den schaakromanticus Aljechin, eindelijk een man, die de schaakkunst terugvoert naar het punt, waar zij haar oorsprong vond, namelijk: de bron der heilige logica!

Gelijk Siegfried, die volgens de sage der Nibelungen, door het bloed van den Draak gestaald werd, werd onze nieuwe wereldkampioen door het staalbad van dertig onverbiddelijke schaakgevechten met den geweldigsten schaakfantast aller tijden ompantserd.

Na de eerste zeven partijen scheen de positie van den uitdager uiterst précair te zijn (+1 —4 =2). Eerst na de veertiende ontmoeting gelukte het hem, dank zij zijn vasthoudendheid, het heele verloren terrein terug te winnen (+5 —5 =4). Nadat na de een en twintigste partij de merkwaardige stand +7 —7 =7 bereikt werd, begon de slotfase van de match, waarin dr. Euwe zijn reserven aan koelbloedigheid en diepzinigheid steeds meer tot gelding wist te brengen.

Waar noch de slagen van het noodlot noch de gunstige wendingen van den strijd hem vermochten te beïnvloeden, wist dr. Euwe na de vijf en twintigste partij de leiding te veroveren, die hij tot het slot vasthield, om dan als overwinnaar met den slotstand +9 —8 =13 dus met 15½ tegen 14½ punt, te zegevieren. Hierdoor heeft hij niet slechts een trotschen titel veroverd, maar ook de door hem vertegenwoordigde „technocratische” schaak-school doen triomfeeren.

De goede kwaliteiten van de door dr. Euwe gegrondveste technocratische schaakschool kwamen in het bijzonder uit in de partijen no. 8, 10, 14 en 20, waarin men den adem van een hogere logica speurde, die alle tactische gebeurtenissen als het ware omhulde. Nog lang zullen deze partijen door de enthousiaste jonge schakers bestudeerd worden!

Daar men echter een match om het wereldkampioenschap niet zoo maar eenvoudig met schoolgeleerdheid wint, maar door scheppende kracht, munt o.i. de 26e (Zandvoortsche) partij uit als het juweel van de heele match. Immers in die partij was het, dat de tegenstanders zich beiden van arglistige varianten onthielden, het middenspel met gelijke kansen ingingen om eerst later een open veldslag — den felsten van alle dertig partijen — te doen ontbranden.

Als een fijne psychologische overwinning is de 14de (Groningsche) partij te beschouwen, waarin dr. Euwe zijn tegenstander reeds met den 4en zet (Lc1—f4) in plaats van den te

verwachten zet Dd1—b3 klaarblijkelijk heelmaal van de wijs bracht. Aljechin's antwoord: 4. Pf6—h5 kan men dan ook niet als een weldoordachte idee beschouwen, het eerder als een reflexbeweging brandmerken en mischien zelfs als de beslissende fout.

Dat het wapen van den bluff, waarvoor dr. Euwe nog in de vierde partij het hoofd moest buigen, op den duur tegenover een koelbloedigen geest te kort moest schieten, werd door de 12de (zogenaamde Beurspartij) bewezen, waarin — precies zooals in een van Andersen's sprookjes — de gebrekkige inkleeding, oftewel de onvoldoende motiveering van Aljechin's offers draastisch aangetoond werd.

Van groote theoretische draagwijdte is de 25ste partij te beschouwen, waarin de Cambridge Springs-variant gerehabiliteerd werd, en waarbij een levelingsvariant van dr. Aljechin, waarmede hij reeds verschillende partijpartijen gewonnen had, ellendig verongelukte.

Uit de weinige voorafgaande opmerkingen ziet men reeds duidelijk dat de match Euwe—Aljechin, nog meer dan welke voorafgaande match om den titel ook, den spelers de hoogste eischen aan geestelijk dan wel fysiek uithoudingsvermogen gesteld heeft.

— Alvorens ik mijn geweldigen tegenstander vermag te overwinnen, moet ik mezelf klein krijgen! moet dr. Euwe tot zichzelf gezegd hebben. En in deze spreuk weerspiegelt zich het best de intelligentie van den man, die zich de moeilijkheid van zijn taak geen oogenblik verheelde. Alvorens onze beschouwingen over de match voort te zetten, willen wij een blik slaan op hetgeen Aljechin bereikt en gewrocht heeft en moeten wij inderdaad vaststellen, dat een der grootsten in het rijk van Caïssa ontmoet werd.

Met gouden letteren.

Het was geen onwaardige, wien het attribuut der onoverwinnelijkheid ontrukt werd! Integendeel, het was een waarlijk geniale, begenadigde schaakkunstenaar, wiens „Schwung” schier niet te omvatten en wiens fantasie schier onuitputtelijk scheen.

Moge hij thans aan de eeuwige wet der verandering en der verjonging ten offer zijn gevallen, zoo blijft toch zijn achtjarig optreden als wereldkampioen (1927-1935) met gouden letteren in de schaakgeschiedenis vermeld!

Ook in deze match, die hij met den blik van een profeet als de „ernstigste onderneming van zijn schaakloopbaan” voorvoelde, streed hij als een reus om

elken voet gronds en liet allen Ressourcen van zijn fantasie en veerkracht den vrijen tussel.

Men denke slechts aan zijn geniale 19en zet in de eerste partij: b2—b4! waarmede hij dr. Euwe op eenmaal toonde dat deze niet een „zwakken” maar den „echten Aljechin” te bestrijden kreeg.

Voorzeker waren anderzijds in deze match om het wereldkampioenschap — waarin niet slechts de gedachten maar ook de gemoederen trilden — foutieve operaties en zelfs ook gladweg fouten aan te wijzen.

In het stadium der openingen vormde de beroemde (om niet van „beruchte” te spreken) zet 7. g2—g4 der 7e (Utrechtsche) partij een van die foutieve concepties, waarbij niet Aljechin's diepte, maar zijn wil den doorslag gaf. En dat die wil triomfeerde, was slechts dank zij de merkwaardige, nauwelijks te verklaren fout van zwart, die met 21. Dd3—e4 den ongunstigen ruil der dames nastreefde, in plaats van met 21. Dd3—c2 (of Dd3—d5) een nog zeer verbitterden strijd te leveren.

Edoch, waarom over fouten gesproken, waar men zooveel schoons en diepzinnigs in deze match kan bewonderen?!

Twee zelfbewuste persoonlijkheden, twee echte kunstenaars botsten hier tegen elkaar op, waarbij de jongste en meer elastische geest den vroegeren schaakkoning na heldhaftigen tegenstand bedwong. Werpen wij nu nog even een blik op den oogenblikkelijken toestand in de schaakrepubliek, waarin dr. Euwe spoedig zijn nieuwe statuten zal proclameeren.

Drie vroegere wereldkampioenen droomden nu reeds van het terugverkrigen van de hoogste waardigheid in het schaakspel: Aljechin, die vanzelfsprekend hemel en aarde zal bewegen, om binnen een jaar een revanchewedstrijd tot stand te brengen; Capablanca, die zijn nederlaag van 1927 nog steeds niet heeft kunnen verkroppen en die nog thans van „zijn” titel spreekt; en Lasker eindelijk, die in weerwil van zijn gevorderden leeftijd nog denzelfden jeugdigen, levendigen geest bewaard heeft.

„Divide et impera”..

zou men dr. Euwe kunnen toeroepen, en laat deze drie schaakhelden onder elkaar maar uitmaken, wien de voorrang toekomt. Maar ziet ook eens naar den anderen vleugel! Naderen daar niet eenige nieuwe schaaksterren, die juist — en dat niettegenstaande hun jeugd — door een zeer objectief oordeel uitmunten en die daarom in de „schaakera Max” uitverkoren zijn om een toonaangevende rol te spelen? Flohr, Botwinnik, Reschewski, Eliaskis zijn hun namen!

Al dezen ouden en jongen meesters, die zich nu zullen voorbereiden om „het probleem Euwe” op te lossen, mag de tegenwoordige wereldkampioen rustig toeroepen:

— Gij wenscht mijn titel? Best, komt en haalt hem!

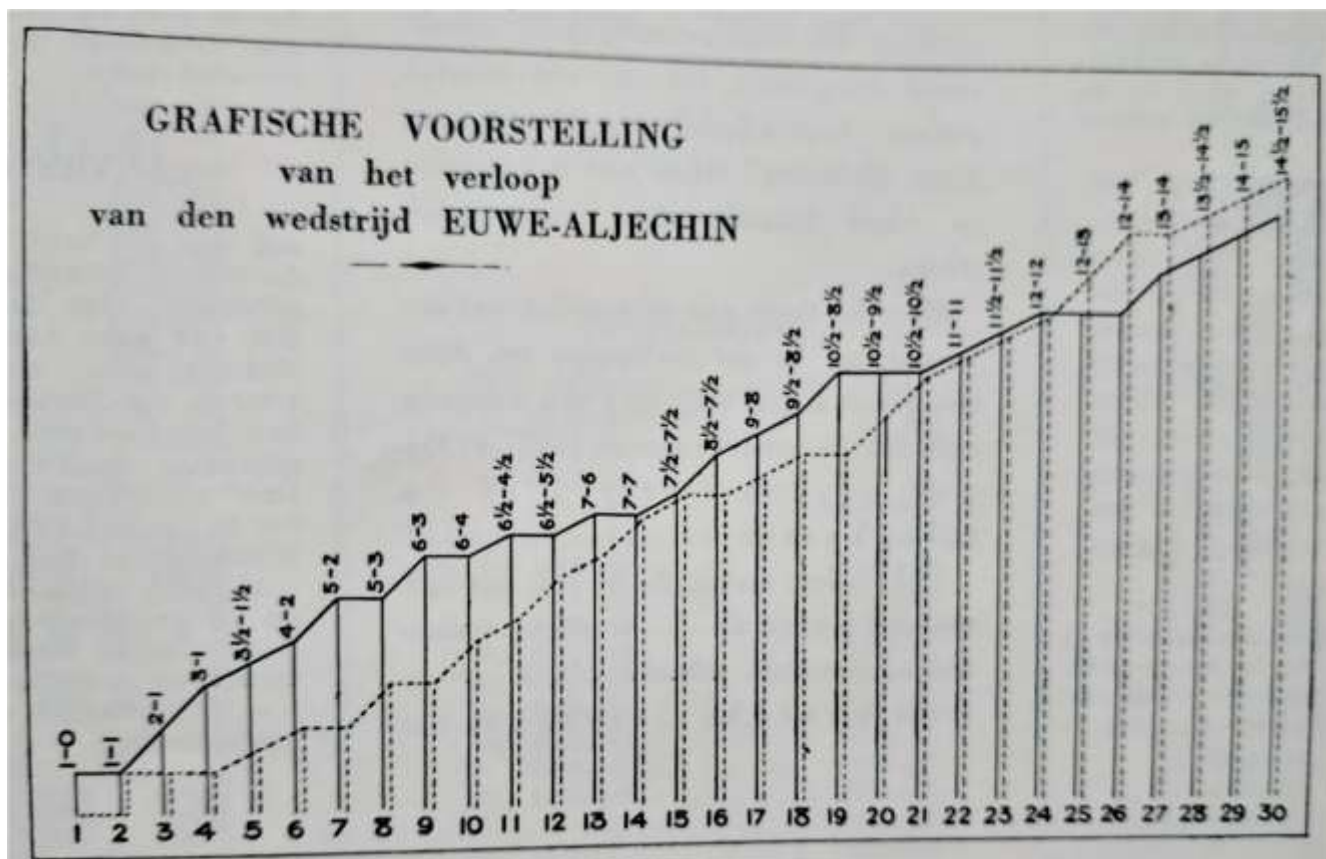

Max Euwe verslaat wereldkampioen Aljechin

Op zondag 15 december 1935 trad in het Amsterdamse gebouw Bellevue dr. Max Euwe, wiskundeleraar en succesvol schaakamateur, aan tegen de Rus dr. Alexander Aljechin, tot op dat moment wereldkampioen schaken. Na 29 partijen en 1300 zetten van de zijde

van de Nederlander was dit het allerlaatste duel van de tweekamp waarvan de wereldtitel de inzet vormde. Euwe stond met 15-14 voor en had aan een half punt (remise) voldoende om de Rus te ontronen. Op de veertigste zet bood Aljechin in verloren positie ere-remise aan. De bescheiden leraar was op dat moment de eerste en voorlopig laatste

Nederlandse wereldkampioen schaken geworden. Zijn landgenoten waren plotseling uiterst trots op hem en de verkoop van schaakborden bereikte een ongekennde hoogte — en tot lang na de Tweede Wereldoorlog zou deze overwinning een stempel blijven drukken op het niveau van de Nederlandse schaaksport. Op de foto: links Euwe, rechts Aljechin tijdens de beslissende partij.

*Aljechin-Euwe 1935: een historisch, onvergetelijk evenement dat zich afspeelde in een ongeken-
de nationale schaaksfeer.*